

Kommunrevisorerna granskar

Grund- och gymnasieskolornas arbete för
att motverka kränkande behandling

2021-06-17

Angående granskningen

Revisionsuppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag och revisorerna är direkt ansvariga inför kommunfullmäktige och därmed indirekt inför medborgarna genom den representativa demokratin. Revisionen har uppdrag att granska de verksamheter som styrelser, nämnder och kommunala bolag bedriver.

I formell mening är varje revisor en egen myndighet, men i det praktiska revisionsarbetet sker arbetet gemensamt.

Ytterst syftar revisionen till att undersöka om verksamheten bedrivs i enlighet med uppställda mål och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

- Revisorernas uppdrag regleras i kommunallag, aktiebolagslag, god revisionsordning, ägardirektiv och reglemente.
- Revision ska utföras på ett oberoende sätt.
- Revisorerna genomför grundläggande granskning, granskning av delårsrapport och årsredovisning och fördjupade granskningar.

Revisorerna ska därför objektivt, opartiskt och sakligt, självständigt granska den verksamhet som styrelse, nämnder och beredningar bedriver. Revisorerna ska också bedöma om de förtroendevalda ledamöterna i nämnder och styrelser har tillräcklig styrning och kontroll över verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet.

Revisorernas uttalanden och bedömningar finns i revisionsberättelser och granskningsrapporter. En ambition i revisorernas arbete är att deras rekommendationer i samband med granskning ska kunna användas av verksamheterna för att åstadkomma effekter i deras förbättringsprocess.

Kontaktuppgifter

Om kommunrevisorernas uppdrag
kommunrevisionen@umea.se

Ordförande i kommunrevisionen
Ewa Miller, ordförande
ewa.miller@umea.se

Granskning av grund- och gymnasieskolornas arbete för att motverka kränkande behandling

Innehåll

Sammanfattande bedömning och rekommendationer	2
1. Inledning	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte och revisionsfrågor	3
1.3 Ansvarig nämnd och avgränsning.....	4
1.4 Genomförande och rapportstruktur.....	4
1.5 Revisionskriterier	4
2. Utgångspunkter och organisatoriska förutsättningar	7
3. Förebyggande och främjande insatser	8
3.1 Förvaltningsövergripande insatser och nätverk för erfarenhetsutbyten	8
3.2 Det lokala arbetet	10
3.3 Bedömning	13
4. Upptäcka, utreda och åtgärda	14
4.1 Anmälingsstatistik	14
4.2 Elevenkäter.....	15
4.3 Rutiner för arbetet	17
4.4 Bedömning	18
5. Uppföljning.....	18
5.1 Gemensamma kvalitetsdialoger	18
5.2 Uppföljning till nämnd.....	19
5.3 Bedömning	20
6. Svar på revisionsfrågor	20
7. Uppföljning av rekommendationer 2011	21
8. Bilaga 1 Källförteckning	
9. Bilaga 2 - Checklista plan mot kränkande behandling	
10. Bilaga 3 - Sammanställning elevenkät grundskolan	
11. Bilaga 4 - Sammanställning elevenkät gymnasieskolan 2021	
12. Bilaga 5 - Sammanställning nämndernas protokoll läsåret 2020/2021	

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Det förtroendevalda revisorerna i Umeå kommun har gett EY i uppdrag att granska om grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete med att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom grundskolan och gymnasieskolan. Granskningen syftar även till att bedöma i vilken utsträckning rekommendationerna från granskningen som genomfördes 2011 har tagits omhand.

Vår sammantagna bedömning är att nämnderna till viss del bedriver ett ändamålsenligt arbete för att förebygga, upptäcka och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Detsamma avseende arbetet för att utreda, åtgärda och följa upp elever som utsätts för kränkande behandling.

Vi grundar vår bedömning på att det finns ett tydliga mallar och stödmaterial på området. I enlighet med respektive årshjul mottar nämnderna löpande uppföljningar på området. Samtliga intervjuade uppger att möjligheter till erfarenhetsutbyten är goda. Det upptäckande arbetet kopplat till nätkränkningar kan dock utvecklas. Vid faktakontrollen framkommer att förslag på utbildningar finns i det nya utbildningsmaterial som sammanställts för grundskolan, vilket är positivt. Vidare noteras variationer i hur ärenden anmäls och i vilken mån datumangivelse anges, vilket försvårar uppföljningen av exempelvis utredningstid.

Lokala planer mot kränkande behandling följs upp årligen för såväl grundskolan som gymnasieskolan, vilket är positivt. Genomförd stickprovskontroll visar att planerna till viss del följer aktuella föreskrifter. Exempelvis framgår rutin för kränkingsincident mellan elever i tre av fem planer. Motsvarande rutin för ärenden då personal kränker elev framgår av två planer. I en plan anges ansvarig för genomförande av åtgärd. Genomgående kan det tydliggöras hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I hälften av planerna tydliggörs det inte vilka riktlinjer och rutiner som är tillämpliga i verksamhetens arbete i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Istället omfattas de av övergripande målsättningar/formuleringar för arbetet.

Genomförda utbildningssatsningar i syfte att öka personalens kunskap gällande kränkande behandling bedöms i högre grad ske för för- och grundskolenämnden än för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Detta då det i högre grad finns en systematik i erbjuden utbildning och tillhandahållande av utbildningsmaterial. För såväl grundskolan som gymnasieskolan uppges det dock finns centralt stöd vid utbildningsbehov, vilket är positivt.

Vi bedömer slutligen att nämnderna kan skärpa sin internkontroll i uppföljningsarbetet. Vi ser positivt på att nuvarande system för hantering av anmälningar av samtliga uppges vara både praktiskt och möjliggör för en uppföljning avseende utredningstid och dokumentationsunderlag. Detta menar vi i förlängningen möjliggör för nämnderna att skärpa sin interna kontroll.

Utifrån granskningens resultat rekommenderar vi båda nämnderna att:

- ▶ säkerställa att skolorna arbetar målinriktat och att det finns rutiner vad gäller det upptäckande och förebyggande arbetet, inklusive nätkränkningar.
- ▶ säkerställa att skolornas rutiner täcker samtliga sju diskrimineringsgrunder och sexuella trakasserier
- ▶ säkerställa att skolornas planer mot kränkande behandling uppfyller aktuella föreskrifters krav.
- ▶ skärpa sin interna kontroll så att anmälningar, utredningar och åtgärder följs upp i enlighet med gällande regelverk för samtliga fall där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Huvudmannen har enligt skollagen och diskrimineringslagen ett långtgående ansvar i alla led när det gäller att motverka kränkande behandling. Kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden eller slag och sparkar. Kränkningarna kan även bestå av utfrysning eller hot och förekommer ofta även på internet, till exempel på sociala medier.

I skollagen anges att huvudmannen alltid ska informeras när rektor får kännedom om att en elev känner sig utsatt för kränkande behandling. För att huvudmannen ska vara informerad och kunna följa och bedöma utvecklingen i varje enskilt fall är det viktigt att det finns fungerande system för rapportering och kommunikation mellan enheten och huvudmannen.

2011 genomförde revisionen en granskning av arbetet mot kränkande behandling i grund- och gymnasieskolan. Utifrån granskningsresultatet rekommenderades för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att:

- ▶ tillse att samtliga skolor har likabehandlingsplaner/årliga planer mot kränkande behandling som uppfyller lagarnas krav samt nämndernas egna krav¹
- ▶ rutiner för dokumentation av utredningar i ärenden som rör kränkande behandling och trakasserier förtydligas och förankras med rektor och personal
- ▶ ta fram rutiner för att arbeta i enlighet med bestämmelserna i nya skollagen om huvudmannens ansvar att utreda och vidta åtgärder
- ▶ skapa forum för erfarenhetsutbyten med syfte att tillvarata de goda exempel som finns i skolorna vad gäller bland annat förebyggande arbete samt utvärdering

Kommunrevisionen har mot bakgrund av ovanstående samt utifrån sin risk- och väsentlighetsanalys bedömt att det är väsentligt att granska om för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden arbetar ändamålsenligt med att motverka kränkande behandling, håller sig underrättade om kränkningens ärenden samt vidtar ändamålsenliga åtgärder.

1.2 Syfte och revisionsfrågor

Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma om nämnderna bedriver ett ändamålsenligt arbete med att motverka kränkande behandling och främja likabehandling inom grundskolan och gymnasieskolan. Granskningen syftar även till att bedöma i vilken utsträckning rekommendationerna från granskningen 2011 har tagits omhand. I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

- ▶ Har nämnden säkerställt att det bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att förebygga, upptäcka och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling, samt utreda, åtgärda och följa upp elever som utsätts för kränkande behandling?
- ▶ Finns det planer mot kränkande behandling och har dessa upprättats i enlighet med gällande lagstiftning? Hur sker efterlevnad och uppföljning av planer?
- ▶ Genomförs utbildningssatsningar i syfte att öka personalens kunskap gällande kränkande behandling?
- ▶ Följer nämnden upp arbetet för att motverka kränkande behandling och vidtas åtgärder vid konstaterade brister? Utgår uppföljningen från konsuppladad statistik?

¹ Termen likabehandlingsplan används inte längre. Det står dock i Skollagen att det förebyggande arbetet ska planeras och det finns fortsatt krav på skriftlig dokumentation för arbetet. I Umeå kommun används både termen "likabehandlingsplan" och planer för kränkande behandling.

1.3 Ansvarig nämnd och avgränsning

Granskningen avser för- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Granskningen avgränsas till grundskolan och gymnasieskolan.

1.4 Genomförande och rapportstruktur

Granskningen har genomförts som en intervju- och dokumentstudie. Intervjuer har genomförts med utbildningsdirektör, biträdande utbildningsdirektörer med ansvar för grundskolan respektive gymnasieskolan, områdeschef för gymnasieskolan, elevhälsoschef, enhetschef för elevhälsan vid Umeå gymnasieskolor samt jämlikhetsutvecklare.

I granskningen har även intervjuer genomförts med rektorer, elevgrupper, lärare och kuratorer vid tre av kommunens grundskolor samt en av kommunens gymnasieskolor. Urvalet har gjorts i samråd med verksamhetsledning och representerar en variation sett till storlek, anmälningsstatistik samt resultat av elevenkät. En fullständig lista på medverkande funktioner framgår av bilaga 1. Samtliga medverkande har fått möjlighet att sakgranska rapporten, för att säkerställa att den bygger på korrekta uppgifter. Slutsatser och bedömningar ansvarar EY för.

Granskningsrapportens struktur utgår från den första revisionsfrågan. Efter en kort presentation av organisatoriska förutsättningar presenteras det *förebyggande* och *upptäckande* arbetet i syfte att *förhindra* att elever utsätts för kränkande behandling. Därefter beskrivs rutiner för att *utreda*, *åtgärda* och *följa upp* arbetet. Uppföljning av tidigare rekommendationer och underlag för övriga revisionsfrågor är delar i detta arbete och underlag för uppföljning inkorporeras därför i respektive avsnitt.

Då ansvariga nämnder har en gemensam förvaltningsorganisation finns det flera gemensamma beröringspunkter i arbetet. För dessa områden presenteras därför arbetet gemensamt och åtskiljs inte för de två nämnderna i texten. Det framgår istället uttryckligen då arbetet eller underlaget skiljer sig åt mellan grundskolan och gymnasieskolan.

1.5 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som används i granskningen för analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning utgörs av kommunallagens (2017:725) 6 kap. som tydliggör nämndens ansvar för att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges styrsignaler samt gällande föreskrifter för verksamheten.

Föreskrifter för skolverksamheten tydliggörs av skollagen (2010:800), förordning (2006:1083) om barn och elevers deltagande i arbetet mot kränkande behandling, diskrimineringslagen (2008:567), Barnkonventionen. Skolverket har även tagit fram stödmaterial på området. Dessa redogörs i korthet nedan.

1.5.1 Skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling

Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska se till att:

- ▶ det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever
- ▶ det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- ▶ en årlig plan upprättas med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av åtgärderna som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. Efterföljande plan ska innehålla en redogörelse för hur tidigare åtgärder genomförts.

I förordning om barn och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling har regeringen tydliggjort att en plan mot kränkande behandling enligt 6:8 § skollagen (2010:800) ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet där planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Den personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. Denne är i sin tur skyldig att anmäla det till huvudmannen, som är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det avser kränkningar mellan elever men även mellan personal och elev.

För att anses som kränkande behandling ska uppträdandet inte ha samband med någon av de i diskrimineringslagen angivna diskrimineringsgrunderna (se nedan). Istället omfattas kränkningar av exempelvis mobbning och psykiska samt fysiska tilltag som utfrysning och att "knuffa eller rycka någon i håret".²

1.5.2 Diskrimineringslagens 2-3 kapitel

Diskrimineringslagen syftar till att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter. Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna: kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I skolan är det huvudmannen eller de som arbetar i skolan som kan diskriminera. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Innan den 1 januari 2017 var det tillräckligt med en årlig plan för arbetet. Detta har ersatts med en skyldighet för skolan att arbeta med aktiva åtgärder och dokumentera alla delar av arbetet. Det är utbildningsanordnaren ska genomföra riskanalyser, analysera orsakerna till upptäckta risker och vidta förebyggande och främjande åtgärder. Dessa delar ska följas upp och utvärderas. Arbetet ska dokumenteras. Revisionens rekommendation från 2011 anpassas därför vid denna uppföljning med anledning av denna förändring.

² Per Eriksson, Karnov p. 138 – kommentar skollag (2010:800). Se även prop. 2005/06:38 s. 136 f. och prop. 2007/08:95 s. 575

1.5.3 Barnkonventionen

Barnkonventionen fastställer att alla barn är lika mycket värda, har samma rättigheter och att ingen får diskrimineras. Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.

1.5.4 Skolverkets stödmaterial "Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot trakasserier och kränkningar" (2019)

Enligt stöd materialet ska det främjande arbetet pågå varje dag, under varje lektion och mellan lektionerna. Samtlig personal, elever och vårdnadshavare är en del av det främjande arbetet. Det förebyggande arbetet innebär att avvärja risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Som grund för arbetet ligger regelbundna kartläggningar av de risker för sådant som finns i den egna verksamheten.

Vidare behöver skolan skapa förutsättningar för att upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Som grund för detta ligger de regelbundna kartläggningarna av elevernas upplevelse av utsatthet samt arbetet med att skapa en tillitsfull relation mellan elever och personal. Arbetet med att upptäcka är även kopplat till det förebyggande arbetet och till kravet på anmälning av trakasserier och kränkande behandling till rektor och vidare till huvudmannen.

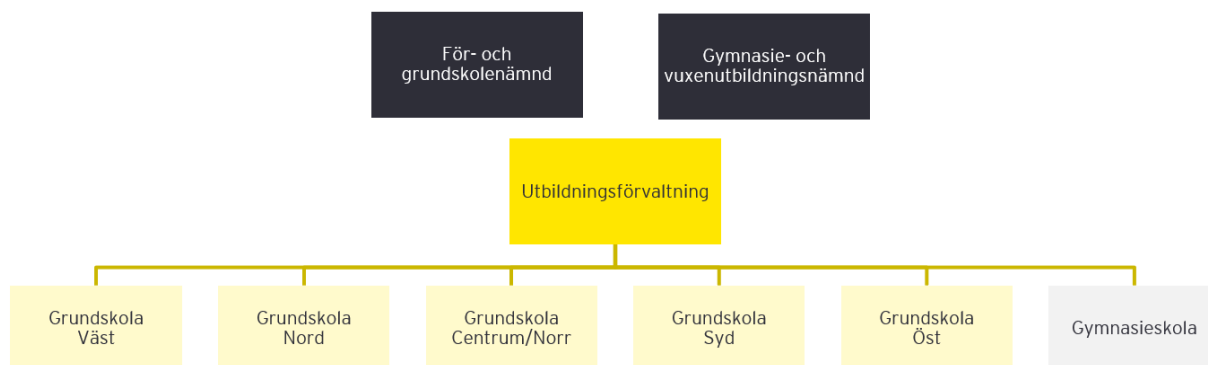
Vad gäller arbetet med att utreda och åtgärda trakasserier och kränkningar är ansvarsfördelning av arbetet centralt samt att det ska finnas rutiner för utredning/ rapportering, hantering av den som blivit utsatt för trakasserier eller kränkningar och hantering av de som utsatt någon för trakasserier och kränkningar, dokumentation samt uppföljning av varje steg i denna process. Dessa rutiner ska vara kända av all personal, alla elever och föräldrar.

Dokumentationen av utredningen och åtgärderna ska ligga till grund för uppföljning av de beslutade åtgärderna och som underlag för att identifiera eventuella mönster i de fall som uppkommer på skolan. Dokumentationen är värdefull när skolan ska planera för att förbättra både det främjande, förebyggande, upptäckande och åtgärdande arbetet.

2. Utgångspunkter och organisatoriska förutsättningar

För- och grundskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden är huvudman för skolan i Umeå kommun. Det är därmed nämnderna som ansvarar för att kommunen fullgör kommunens uppgifter enligt aktuella författningar.³

I en gemensam förvaltningsorganisation har utbildningsdirektör det övergripande ansvaret. Det finns en biträdande utbildningsdirektör för grundskolan och en för gymnasieskolan.

Organisationsschema: Förvaltningsorganisation, förenklad utifrån granskningens avgränsning

Kommunens 49 kommunala grundskolor är samordnade i fem geografiska skolområden enligt organisationskartan ovan. Arbetet i respektive område samordnas av en för- och grundskolechef. Varje skolenhet leds av en rektor. Tillsammans ansvarar de för cirka 10 800 elever.⁴ Det finns stora variationer sett till skolenheternas storlek i antal elever, mellan cirka 6 till 600 elever.

Det finns fyra kommunala gymnasieskolor med rektorer som ansvarar för de olika programmen. Biträdande utbildningsdirektör har stöd av områdeschef för gymnasieskolan. Tillsammans ansvarar de för cirka 3 600 elever. Gymnasieskolorna är generellt större än grundskolorna sett till elevantal. Den minsta enheten har cirka 180 elever, att jämföra med 2 500 elever vid kommunens största enhet.

Det finns två elevhälsochefer i kommunen, en för grundskolans område och en för gymnasieskolan. Därutöver finns det en enhetschef för elevhälsan inom gymnasieskolan och en jämlikhetsutvecklare för grundskolan. Enhetschef och jämlikhetsutvecklare arbetar nära rektorer och kuratorer i frågor som rör granskningsområdet. De följer upp och bistår enheterna med stöd och mallar.

Kuratorer och rektorer i grundskolan kan rådgöra och boka in jämlikhetsutvecklare vid behov. För gymnasieskolan är motsvarande funktion enhetschef för elevhälsan eller elevhälsochef. Alla kuratorer är centralt anställda som en del av elevhälsan, men sitter lokalt vid skolenheterna.

³ Se särskilt 2 kap. 2 § samt 2 kap. 8 § skollagen.

⁴ Elevantal exklusive förskoleklasser. Elevantal för både grundskolan och gymnasiet är hämtat från Skolverkets nationella databas och avser läsåret 2019/2020.

3. Förebyggande och främjande insatser

I för- och grundskolenämndens uppdragsplan för 2021 tydliggörs barn och elevers rätt till delaktighet och inflytande inom alla områden. Likaså att nolltolerans råder mot all diskriminering och kränkande behandling. Formuleringarna är utformade som övergripande målsättningar. Allt arbete ska ske utifrån en väl förankrad *likabehandlingsplan*.⁵ Det varierar mellan mottagna planer huruvida enheternas plan heter likabehandlingsplan eller plan mot kränkande behandling. Innehållet i planerna på enhetsnivå presenteras i avsnitt 4.2.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppdragsplan hänvisar till Barnkonventionen och dess implementering som svensk lag sedan 2020. Vid intervju med förvaltningsledningen uppges konventionens fokus på förbud mot diskriminering och barns delaktighet samt nämndmålet "År 2025 har Umeås kommunala gymnasieskola högst meritvärde och genomströmning i kommungruppen större städer" utgöra grund för arbetet. För gymnasieskolan finns det en gemensam plan, därutöver finns det planer på programnivå.

I förvaltningsövergripande rutiner och mallar för arbetet synliggörs förvaltningens målsättningar för arbetet genom ett fokus på nolltolerans mot kränkande behandling. Enligt intervjuade genomsyrar det arbetet i alla led.

3.1 Förvaltningsövergripande insatser och nätverk för erfarenhetsutbyten

För grundskolan presenteras gemensamma åtgärder för kommande läsår i samband med åiterrapportering till nämnd. Nämnden beslutar inte om dessa. Åtgärderna utgår från anmälningssstatistiken på huvudmannanivå och fokuserar på ansvarsroller och utbildningsinsatser. I tabellen framgår de tre områden⁶ som avser grundskolan samt status vid granskningstillfället.

Åtgärd	Status vid granskningstillfället
Riktat stöd från skolenheternas lokala elevhälsoteam och jämlikhetsutvecklare till skolenheternas trygghetsteam utifrån behov.	Sker löpande
Utbildning till skolenheternas trygghetsteam i kartläggningsmetoder inför skolenheternas planarbete.	Påbörjades under hösten 2020 men har pausats med anledning av covid-19. Övriga utbildningsinsatser presenteras i avsnitt 3.1.1.
Införa att för- och grundskolecheferna följer upp att deras respektive förskole- och skolenheter har en upprättad plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier som utgår från en årlig kartläggning. Uppföljningen sker i november varje år.	Genomfört, följs upp vid kvalitetsdialoger under hösten.

Tabell 1: Uppföljning av åtgärder på huvudmannanivå utifrån anmälningssstatistik.

Det finns inga dokumenterade analyser över vilka förebyggande insatser som behöver göras på förvaltningsövergripande nivå för gymnasieskolan med bakgrund i anmälningssstatistiken.

För både gymnasieskolan och grundskolan redovisas framgångsfaktorer och utmaningsområden i relation till resultat vid elevenkät. Se avsnitt 4.2.1.

Det förebyggande arbetet sker primärt på skolenhetsnivå och programnivå för

⁵ Termen likabehandlingsplan användes i Skolverkets tidigare stödmaterial på området. Se fotnot 1.

⁶ En av åtgärderna avser riktat stöd från jämlikhetsutvecklaren till förskolor utifrån behov med planarbete under våren 2021. Då förskolan ej ingår i granskningen exkluderas åtgärden i tabellen i rapporten.

gymnasieskolan. För grundskolan deltar rektorer samt för- och grundskolechef i olika forum tillsammans med jämlikhetsutvecklare och elevhälsochef i syfte att fånga upp utmaningar och utveckla skolornas arbete mot diskriminering och kränkande behandling.

Motsvarande forum finns för gymnasieskolan, då deltar rektorer, områdeschef för gymnasieskolan samt representanter för elevhälsan.

Vid årliga kvalitetsdialoger ser skolor och förvaltningsledning över rutiner och resultat från genomförda uppföljningar såsom exempelvis elevenkät och interna kartläggningar. Detta innebär att områdeschef för gymnasieskolan och grundskolechef med respektive elevhälsorepresentant vid årliga kvalitetsdialoger genomför en uppföljning av arbetet med kränkande behandling på enheterna tillsammans med ansvarig rektor. Skolenheternas planer och eventuella utmaningsområden diskuteras.

För såväl grundskolan som gymnasieskolan uppger intervjuade att somliga skolenheter inte har en ny plan upprättad, vilket uppmärksammas vid nämnda dialogmöten. Intervjuade uppger att det är av vikt att tidigare plan inte enbart uppdateras, utan att arbetet sker i dialog med elever och gärna förankras vid föräldramöten.

I centralt framtaget stödmaterial för grundskolan och gemensam plan mot kränkande behandling för gymnasieskolan finns det definitioner utifrån de sju diskrimineringsgrunderna, trakasserier samt förslag på vad som avses med kränkande behandling. Enligt uppgift ska alla ärenden där en elev upplevt sig kränkt registreras och ingen värdering får ske i det initiala skedet.

Från och med läsåret 2020/2021 använder samtliga verksamhetsstödet Prorenata. Därigenom kan elevhälsochef och jämlikhetsutvecklare ta fram en mer detaljerad statistik att analysera på såväl enhetsnivå som per skolområde och övergripande. Vid intervjuer med rektorer och representanter för elevhälsan uppges det ske gemensamma diskussioner och övergripande analyser mellan rektorer avseende statistik om anmälda kränkningar.

I grundskolans kvalitetsrapport på huvudmannanivå lyfts särskilt enheternas analyser av incidentrapporter gällande kränkande behandling fram som ett område där en positiv utveckling har skett. Av rapporten framgår inte statistik eller information om arbetet i övrigt. Enligt intervjuade är det något som lyfts vid flera av de kvalitetsdialoger som genomförs varje höst. Av ärendebeskrivningen i protokollet framgår övergång inom och mellan skolformer som ett utvecklingsområde, vilket identifierats i skolornas lokala planer.

3.1.1 Utbildningsinsatser

För grundskolans område finns det trygghetsteam vid samtliga skolenheter. Trygghetsteamerna har genomgått en tvådagars samtalsutbildning för att bl.a. hantera kränkningar. Utbildningen anordnas centralt av jämlikhetsutvecklare och erbjuds varje höst och vår. Utbildningens innehåll är förutom samtalsträning ett erfarenhetsutbyte mellan skolorna som deltar. Den omfattar informationspass utifrån aktuell lagstiftning, litteratur på området och praktiska övningar. Representanter i teamen får växelvis vara observatörer, samtalsledare och elev. En anpassad version har tagits fram efter förfrågan från rektorer för vidareutbildning av övrig personal.

Generella nätverksträffar med fokus på aktuella lagändringar, forskning och litteratur genomförs en gång per läsår. Dessa träffar används även som en form av erfarenhetsutbyte där goda exempel mellan enheterna lyfts fram.

Motsvarande informationspass med fokus på aktuella lagändringar, forskning och litteratur anordnas för gymnasieskolan. För gymnasieskolan sker hänvisning till dessa tillfällen för utbildning på granskningsområdet.

Nämnda utbildningstillfällen har pausats med anledning av covid-19, det avser tvådagars-

utbildningen för grundskolan och generella informationspassen för gymnasieskolan.

Intervjuade uppger att det är upp till varje rektor att bedöma utbildningsbehov och följa upp vilka som deltar i utbildningen. Vid faktakontrollen framkommer att det via genomförda utvärderingar finns underlag i pappersform för personal som deltagit i den samtalsutbildning som presenteras för grundskolan. Motsvarande dokumentation ska finnas för de skolor där personalen genomgått den anpassade utbildningen. Inom gymnasiet sker inte någon central uppföljning utöver den kommunikation som sker inom ramen för nämnda kvalitetsdialoger.

Representanter för samtliga skolenheter uppger att det finns centralt utbildningsmaterial att tillgå vid behov. Av intervjuer framgår att en stor del av undervisningsmaterialet som används i det förebyggande arbetet tas fram lokalt av kuratorer på skolan. Av mottagna exempel på lektionsunderlag utgår utbildningsmaterialet primärt utifrån de sju diskrimineringsgrunderna. Såväl videoklipp som artiklar och diskussionsfrågor kategoriseras utefter årskurser.

På förvaltningsnivå sammanställs vid granskningstillfället ett utbildningspaket som ska delges samtliga enheter vid grundskolan. Däri ska rutiner, lathundar och utbildningsmaterial på området samlas. Utbildningspaketet ska användas i samband med terminsstart 2021. Det är kuratorerna som har i uppdrag att redovisa materialet på respektive enhet.

Intervjuade representanter för grundskolan och gymnasieskolan lyfter fram flera nätverksammanhang där kränkande behandling, diskriminering och elevhälsoarbetet diskuteras. Dessa nätverk finns såväl inom nämnda geografiska skolområden som mellan årskurser och på förvaltningsövergripande nivå. Rektorer uppger att det finns flera forum för erfarenhetsutbyten och avstämningar.

Därutöver samlas samtliga kuratorer veckovis. Vid dessa träffar lyfter de utmaningar och erfarenheter kopplat till området. Flera kuratorer uppger att det finns en god kännedom om kränkande behandling på skolenheterna, men att det finns en viss tröghet i att få personal att anmäla enligt gällande rutin. Delar av arbetet beskrivs ske direkt och dokumentationen av genomförda åtgärder beskrivs inte vara heltäckande.

3.2 Det lokala arbetet

Trygghetsteamerna i grundskolan består i regel av en blandning av rektorer, kuratorer och pedagoger. Dessa särskiljs från enheternas elevhälso-team även om personalen ofta är delaktig i såväl trygghetsteam som elevhälso-team. Rektor har ett uttalat ansvar för arbetet, men det är respektive team som leder arbetet lokalt.

För gymnasieskolan är det istället rektor och kuratorer som leder arbetet inom respektive program.

Vid intervjuer framkommer att elevhälsan på skolorna deltar på olika sätt i det förebyggande arbetet. Kuratorerna har alltid en samordnade roll. Flera arbetar förebyggande genom att exempelvis ta fram utbildningsmaterial och stötta lärare i hur de ska anmäla kränkningar. Andra är till stor del delaktiga i utredningsarbetet och några är primärt delaktiga i framtagandet av plan mot kränkande behandling.

3.2.1 Planer mot kränkande behandling

I en stickprovskontroll har vi särskilt granskat fem planer mot kränkande behandling för läsåret 20/21. Tre för grundskolan och två för gymnasieskolan. Likt tidigare nämnt finns det en lokal plan för respektive grundskola. Likaså finns det en separat plan på programnivå på gymnasiet.

Framtagen checklista utgår ifrån revisionskriterier och internt stödmaterial. Checklistan utgör grund för kontroll av planer. I bilaga 2 presenteras en sammanställning av respektive plans innehåll. Där särskiljs resultatet för gymnasieskolan och grundskolan.

I redogörelsen nedan presenteras enbart noterade variationer i planerna i syfte att lyfta fram tydliga exempel och områden som kan utvecklas. Samtliga mottagna planer är aktuella för läsåret. Vi gör följande iakttagelser:

Mål och aktiviteter

- ▶ Målen i samtliga planer saknar nyckeltal för uppföljning. Mål kopplade till elevers trygghet är ett undantag. För dessa mål används resultat vid trygghetsenkät för uppföljning. Aktiviteter anges för målen. För exempelvis målen: "Alla elever ska känna stolthet över sitt ursprung" och "alla elever ska få kunskap och insikt om varandras kulturer och religioner" anges aktiviteten "skolan uppmärksammar förintelsens minnesdag i alla årskurser".
- ▶ *EY kommentar: Kopplingen mellan aktiviteter och mål kan tydliggöras i flera planer. I exemplet ovan bedöms aktiviteten vara för avgränsad i relation till målområdena.*

Ansvarig för åtgärd

- ▶ I en av planerna anges ansvarig funktion för genomförande av aktiviteter inom respektive målområde. I tre planer anges ansvarsområden i det inledande avsnittet mellan rektor, elevhälsa, likabehandlingsteam, mentor/klasslärare, fritids och övrig personal. En av planerna saknar utpekat ansvarig.
- ▶ *EY kommentar: Det bör framgå vem som är ansvarig för respektive åtgärd. Det ska även anges hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.*

Rutiner

- ▶ Gällande arbetsgång och rutin vid kränkingsincident eller misstanke om incident skiljer det sig något mellan planerna. Majoriteten följer gemensam processkarta för anmälan i Prorenata. Tre av fem skolor har angett rutin för kränkingsincidenter mellan elever, men enbart två för de fall personal kränker en elev.
- ▶ I en av planerna framgår motstridiga instruktioner kopplat till anmälan av kränkning. Enligt rutinen för anmälan ska klasslärare/mentor först göra en bedömning av händelsen. I ett annat avsnitt i samma plan står det att samtlig personal ansvarar för att anmäla all kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling till rektor.
- ▶ *EY kommentar: Enligt förvaltningsgemensamma rutiner ska inga bedömningar göras, det är elevens upplevda kränkning som ska anmälas. Planerna bör därutöver tydliggöra avseende anmälningsrutin, särskilt mellan personal och elev.*

Delaktighet

- ▶ I en av planerna finns det länkar till samtliga kartläggningar och även minnesanteckningar för arbetet som skett inom ramen för respektive målområde. Därtill anges beskrivningar av hur elever deltagit i varje målområde. I en annan plan redogörs elevernas utvärdering från elevråd med områden som fungerat bra, mindre bra samt med förslag på ändringar direkt i planen kopplat till respektive område. I två av planerna går det inte att utläsa när åtgärden har genomförts. I en av planerna anges att uppdatering av åtgärder ska ske efter avstämning med elever under hösten 2020. Vi kan inte se att dokumentet har uppdaterats därefter.
- ▶ *EY kommentar: Samtliga påvisar delaktighet i olika hög grad. I särskilt en plan finns det en god följsamhet mellan mål, aktiviteter, utvärderingar som är spårbara i planen.*

Diskriminering och trakasserier

- ▶ Planerna skiljer sig i hur utförligt de definierar de olika begreppen som definierar vad olika typer av kränkningar kan innebära. Två av planerna hänvisar till digitalt stödmaterial på området.
- ▶ I tre av fem planer tydliggörs det inte vilka riktlinjer och rutiner som är tillämpliga i verksamhetens arbete i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Istället omfattas de av övergripande målsättningar/formuleringar för arbetet.
- ▶ *EY kommentar: riktlinjer och rutiner för hur verksamheten arbetar i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier kan utvecklas. Diskrimineringsgrunderna framgår i olika hög grad.*

3.2.2 Exempel på lokala insatser och identifierade utvecklingsområden

Arbete med att förebygga kränkningar på skolorna sker till stor del genom aktiviteter mellan årskurser. Det kan röra sig om brännbollsturneringar, men även andra rastaktiviteter och värdegrundsövningar. Vid en av skolorna får yngre elever promenera runt skolgården tillsammans med lärare och äldre elever för att märka ut områden de upplever som otrygga. Detta beskrivs vid intervju fungera som ett bra sätt att mötas mellan åldersgrupperna. Likaså får äldre elever hjälpa till att peka ut områden som de upplevde som otrygga i yngre ålder. Särskilt yngre elever uppger aktiviteter mellan årskurser som särskilt positiva.

Vid intervjuer med elever betonas vikten av lärares synlighet vid rastaktiviteter, det beskrivs ofta vara s.k. skojbråk som leder till kränkningar och mobbning. De uppger samtidigt att de upplever att de flesta elever känner sig trygga på skolan, framförallt i de skolor där det finns många vuxna som är synliga i korridorerna och ute på skolgården. Elever upplever att personalen är uppmärksam på om det sker konflikter och vid behov får de hjälp av personal för att lösa konflikterna. Dock finns det platser på vissa skolor som kan upplevas som mindre trygga.

En annan skolenhet uppger att de, sett till socioekonomisk bakgrund, har en relativt homogen elevgrupp. Representanter för skolan beskriver att en stor del av det förebyggande arbetet utgörs av förberedelser inför övergång mellan årskurser där elever byter skola. Skolan får arbeta förebyggande i syfte att påvisa olikheter som inte finns på den lokala enheten. Detta diskuteras även i de nätverk där rektorer deltar.

Rektorer, lärare och elevhälsan samarbetar inom skolorna kring det förebyggande arbetet genom att exempelvis planera värdegrundsarbete och riktade insatser tillsammans. Såväl kuratorer som rektorer beskriver att det finns goda möjligheter till erfarenhetsutbyten.

Med anledning av covid-19 beskriver representanter för gymnasieskolan att det upptäckande arbetet har försvårats. Inför starten av höstterminen 2020 kunde kommunen nyttja cirka 70 procent av undervisningslokalerna inom gymnasieskolan. Inledningsvis var det primärt årskurs 1 som hade sin undervisning på plats på skolan. Elever i årskurs 2 och 3 hade fjärr- och distansundervisning varannan vecka och undervisning på plats på skolan varannan vecka. Efter höstlovet under vecka 44 återgick skolorna till delvis distansundervisning. Därefter har det genomförts växelvis. Den största utmaningen beskrivs ha utgjorts i svårigheten i att få tag på elever. Kurator uppger att det tidigare var betydligt lättare att få kontakt, där det under året som gått fått ske via uppsökande kontakt.

Representanter för grund- och gymnasieskolorna uppger svårigheter i framförallt det upptäckande arbetet kopplat till nätkränkningar, då de är avhängiga av att eleven berättar på egen hand, alternativt att vårdnadshavare kontaktar skolan. Samtliga uppger att det inte finns ett systematiskt arbete i syfte att motverka nätkränkningar. En elev uppger att nätkränkningar nämns i samband med att en digital utmaning diskuterades i media. Utmaningen blev nationellt viral under våren 2021. Utmaningen bestod i att killar uppmanades tafs på tjejer, filma händelsen och lägga ut den i sociala medier. I övrigt beskrivs nätkränkningar inte diskuteras. Andra elever uppger att det förekommer en del kränkningar på nätet men dessa uppges inte ske mellan elever på samma skola.

Vi har inte fått information om att det har genomförts några utbildningsinsatser med fokus på nätkränkningar. Intervjuade upplever att de behöver ytterligare kunskap och verktyg för att upptäcka och förebygga nätkränkningar. Vid faktakontrollen framkommer att tips och förslag på utbildning om nätkränkningar finns i tidigare nämnt utbildningspaket som kommer användas med start höstterminen 2021.

3.3 Bedömning

Vi bedömer att det till stor del bedrivs ett ändamålsenligt förebyggande arbete mot kränkande behandling. Vi ser särskilt positivt på de erfarenhetsutbyten som av intervjuade bedöms som såväl goda som tillräckliga. Inom särskilt grundskolan finns det ett omfattande utbildningsmaterial, som enheterna sedan vidareutvecklar.

Samtliga uppger att det finns centralt stöd vid behov, vilket är positivt. Detta omfattar även en av revisionens rekommendationer från 2011. Flera intervjuade ser dock ett behov av utökat arbete för att förebygga och upptäcka nätkränkningar. Vi ser även en fördel i att förvaltningen tar fram en aktuell sammanställning över vilken personal som deltagit i utbildningsinsatser på granskningsområde i syfte att öka likvärdigheten i arbetet mellan skolenheterna.

Vid granskningstillfället ska gemensamma rutiner och mallar användas som centrala råd. Det är upp till respektive enhet att utforma innehållet. Det är förvisso positivt att skolenheterna justerar arbetet utifrån identifierade fokusområden, detta menar vi fortsatt bör vara fokus för arbetet. Av genomförd stickprovskontroll framgår att det finns variationer i hur omfattande redogörelser och beskrivningar som lämnas vilka i vissa delar inte uppfyller krav i enlighet med aktuella revisionskriterier.

Exempelvis framgår rutin för kränkingsincident mellan elever i tre av fem planer. Motsvarande rutin för ärenden då personal kränker elev framgår av två planer. I en plan anges ansvarig för genomförande av åtgärd. Genomgående kan det tydliggöras hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. I hälften av planerna tydliggörs det inte vilka riktlinjer och rutiner som är tillämpliga i verksamhetens arbete i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Istället omfattas de av övergripande målsättningar/formuleringar för arbetet.

Målen i planerna saknar också nyckeltal eller ramar för uppföljning, vilket är ett förbättringsområde för att tydligare kunna följa upp hur arbetet ger effekt. I uppföljningar av arbetet går det inte att följa vilka insatser och åtgärder som har gett vilket resultat. Eftersom tidigare års arbete ska ligga till grund för det förebyggande arbetet bedömer vi att det finns ett analysen av arbetet kan utvecklas på skolenhetsnivå och i den aggregerade huvudmannaanalysen. Se avsnitt 3.2.1 ovan för ytterligare iakttagelser till grund för vår bedömning.

4. Upptäcka, utreda och åtgärda

4.1 Anmälningstatistik

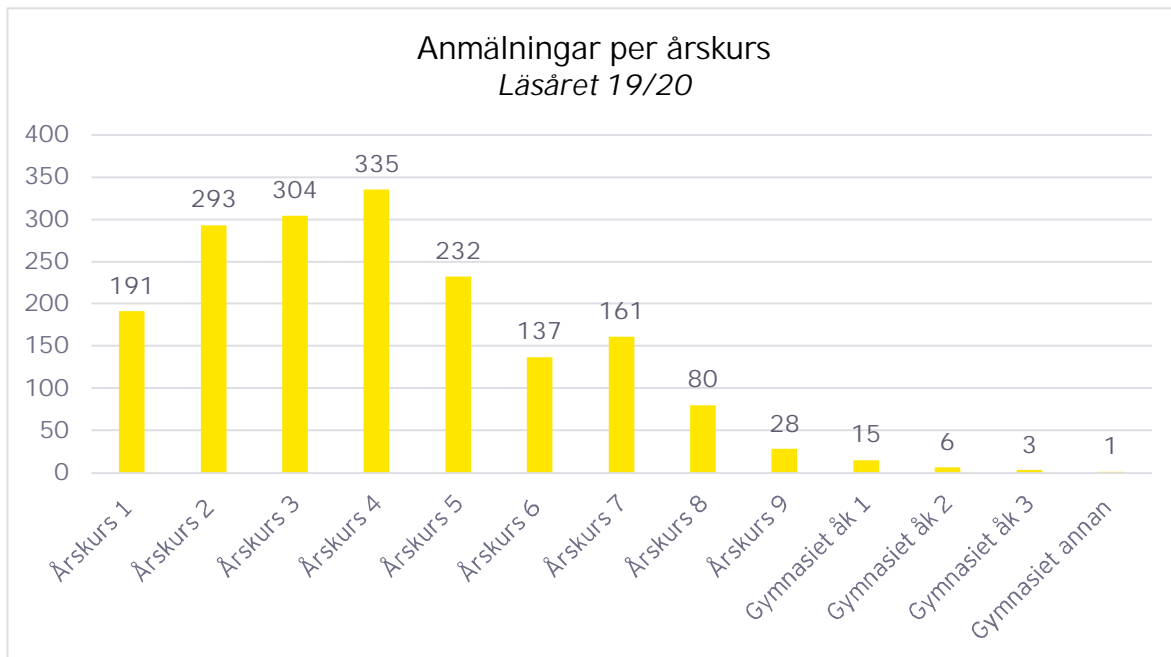

Diagram 1: Diagrammet visar antalet anmälningar under läsåret 2019/2020 per årskurs.

Diagrammet visar att anmälningar primärt sker i årskurs 4, men att en uppgång sker i årskurs 2 och 3. Antalet anmälningar avtar sedan i de högre årskurserna.

Intervjuade uppger att en förklaring kan vara att äldre elever i mindre grad söker sig till en vuxen på skolan vid incidenter och att dessa därför inte synliggörs i statistiken. Elever vid högstadiet och gymnasieskolan beskriver vid intervju att de upplever att kränkande behandling och diskriminering diskuteras under första året i en ny klass. De vet att de kan gå till en mentor/lärare för stöd, men uttrycker att mycket hanteras av eleverna själva i takt med att de lär känna varandra bättre.

Ser vi till statistik på enhetsnivå för grundskolan noterar vi variationer sett till antal anmälningar i relation till elevantal på respektive skola för läsåret 2019/2020. Antalet anmälningar varierar mellan cirka 140 och 0. Variationerna noteras för såväl större som mindre enheter. Förvaltningsledningen uppger att vissa skolenheter rapporterar samtliga incidenter, enligt gemensam rutin. Diskrepansen beskrivs bero på att det finns variationer mellan skolenheternas rutiner rörande anmälningar. Prorenata har använts under aktuellt läsår men är fortsatt ett relativt nytt system. Samtidigt finns det flera skolenheter där det finns en svårighet i att systematisera arbetet. Detta försvårar jämförelsen av statistiken, då grunden för anmälan skiljer sig väsentligt. Därför presenteras inte statistiken per enhet i sin helhet i denna rapport.

Vid granskningstillfället uppges jämlikhetsutvecklare ha genomfört utbildningsinsatser för hela skolan på enheter med få anmälningar samt stöttat upp enheter med flest anmälningar i dokumentationsarbetet.

Representanter för skolenheterna inom grundskolan uppger även att differensen beror på att lärarna känner sina elever och att personalen ofta hanterar situationen så fort den uppkommer. I kombination med att det inte upplevs finnas en tydlig gränsdragning för vad som ska anmälas skapas enligt uppgift stora skillnader i anmälningsstatistiken. Även inom skolenheter uppger kuratorer att all personal inte arbetar eller resonerar likadant kring vad de ska anmäla. Intervjuade ser därför en risk i att det finns luckor i statistiken vid analys av mönster avseende kränkningar.

I Prorenata kategoriseras ärenden utifrån följande områden med delområden:

- Plats för incidenten
 - Exempelvis: Bussen, nätet, skolgården, matsalen
- Typ av incident
 - Hot om våld, fysiskt våld, kränkande tilltal, kränkningar via nätet, utfrysning
- Diskriminering/trakasserier
 - De sju diskrimineringsgrunderna, sexuella trakasserier

Vid uppföljning till nämnden presenteras statistiken på huvudmannanivå utifrån dessa kategorier. Utifrån statistiken och vad som framgått av genomförda intervjuer anges det att många incidenter sker på skolgården under raster. Skolorna arbetar därför med åtgärder som syftar till att skapa fysiska aktiviteter där eleverna får delta i grupp. I huvudmannens årliga kvalitetsrapport för läsåret 19/20 konstateras att det finns belegg för att mer rörelse ger mindre incidenter och ökad trivsel och trygghet. Som tidigare nämnt (se avsnitt 3 om förebyggande arbete) sker flera gemensamma aktiviteter mellan årskurser.

För gymnasieskolorna är antalet anmälningar få vid jämförelse med grundskolan. Enligt representanter för elevhälsan är antalet anmälningar representativt för gymnasieskolorna vid en jämförelse med riket samt över tid. Det uppskattas dock finnas ett mörkertal, då det är svårare att få äldre elever att anmäla kränkningar till personal. För en av gymnasieskolorna finns ingen registrerad anmälan. I sammanhanget är det nämnt att det inte finns några Skolinspektionsärenden för 2021.⁷

Av det totala antalet anmälningar i grundskolan står pojkar för 67 procent. För gymnasieskolan är det istället flickor som står för en majoritet, totalt 16 av 25 anmälningar (67 procent) för samma läsår. Båda nämnderna delges en könsuppdelad uppföljning.

4.2 Elevenkäter

4.2.1 Resultat i kvalitetsrapporter på huvudmannanivå 2020

I kvalitetsrapporter på huvudmannanivå lyfts elevenkäterna fram i relation till föregående läsårs resultat och vid jämförelse med riket. Vid jämförelse med riket mäter kommunen väl på helheten för såväl grundskolan som gymnasieskolan. Framgångsfaktorer och utmaningar presenteras.

För grundskolan noteras att det för elever i lågstadiet lyfts fram att de upplever att de respekterar varandras olikheter. I högstadiet noteras att elever som uppger annat kön har klart sämre enkätresultat gällande trygghet och samarbete med andra elever vid jämförelse med elever som uppger pojke eller flicka. För mellanstadiet visar resultaten att färre elever följer ordningsreglerna jämfört med tidigare år, samt att det finns en stor variation mellan skolenheterna avseende studiero och respekten för varandras olikheter.

⁷ Avser ärenden där elev eller vårdnadshavare anmäler direkt till Skolinspektionen eller Barn- och elevombudsman. Under 2020 fanns det en anmälan men ärendet avskrevs.

För gymnasieskolan noteras en svag nedgång i resultatet avseende elevers upplevda trygghet i skolan vid jämförelse med föregående år. På program med lägre resultat beskrivs arbetslagen genomföra djupintervjuer och kartläggningar för att se över skolmiljön. I likhet med resultatet inom högstadiet upplever elever som inte identifierar sig som vare sig kille eller tjej en högre nivå av rädsla och otrygghet. I rapporten beskrivs även att det i resultaten uttrycks en rädsla för såväl elever som personal.

I gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppföljning av andelen elever som känner att de kan påverka sin skolgång genom klassråd och elevråd jämfört med föregående mätning noteras en marginell ökning. Riktade insatser under året presenteras med fokus på samverkan med elevråd.

4.2.2 EY:s iakttagelser

Inom ramen för granskningen har en kontroll av resultat vid elevenkäter genomförts för skolenheter med flest respektive minst antal anmälningar i relation till elevantal på skolenheten. Kontrollen har avgränsats till årskurs 3 och 4 utifrån att antalet anmälningar är högst för dessa årskurser (se diagram i avsnitt 5.1 ovan). Skolresultatet har följts upp för åtta frågeställningar/ påståenden⁸ med fokus på delaktighet, trygghet och kränkande behandling. EY:s sammanställning av elevenkäter redovisas i bilaga 3.

Kontrollen visar att tre av de sju skolor med flest antal anmälningar i relation till elevantal (> 25%⁹) placerar sig bland de 25 % av skolorna med lägst poäng i minst sju av frågorna. För fem av skolorna noteras ett bättre resultat än vid genomförd enkät år 2019. Den positiva avvikelsen mellan åren varierar mellan +0,1 till +1,1.

En av skolorna placerar sig bland skolorna med lägst index inom samtliga frågor i urvalet. En annan skola noteras istället bland de 25 procent av alla skolor med bäst resultat för fem av åtta frågeställningar i årskurs 4.

Motsvarande jämförelse har genomförts för skolenheter med minst antal anmälningar i relation till antal elever (<1%). För en skola i årskurs 4 noteras en negativ avvikelse jämfört med resultatet under 2019 för fem av sex påståenden. Avvikelsen varierar mellan -0,1 till -1,3. Den störst avvikelsen noteras för påståendet "I min skola följer eleverna de ordningsregler som finns". För en annan skola noteras en avvikelse om -2,1 mellan 2019 och 2020 för frågeställning om elevers delaktighet. I frågan "Följer eleverna på din skola ordningsreglerna" noteras samma skola bland de lägre 25 %. I övrigt placerar sig skolorna i de övre 25 %, men primärt inom de mellersta 50 percentilerna.

EY kommentar: Sammantaget visar kontrollen att skolor med såväl fler som färre anmälningar får varierande resultat vid genomförd elevenkät med fokus på trygghet och kränkande behandling. Det finns m.a.o. inte en tydlig korrelation mellan antalet anmälningar och elevers upplevda trygghet eller frågor på området kränkande behandling.

⁸ För åk 1-3 svarar eleverna på frågeställningar om påståendet som presenteras i tabellen. Det är elever i åk 4-6 som svarar på påståendena. För ex. "I min skola respekterar vi varandra" får elever i åk 1-3 istället svara på "Respekterar ni varandras olikheter på din skola?"

⁹ Procenten är beräknade på antal anmälningar i relation till elevantal. För en skola med 200 elever och 20 anmälningar blir procentsatsen 10 %. Procenten innebär därmed inte att skolenheterna ansvarar för 25 % av anmälningarna totalt.

4.3 Rutiner för arbetet

Förvaltningsgemensam rutin för grundskolan bygger på aktuell lagstiftning och Skolverkets stödmaterial.¹⁰ I rutinen tydliggörs att det är rektorn som är ansvarig för att en plan upprättas för varje verksamhet och hur samverkan ska ske med barn, elever och anställda. Motsvarande skrivelse finns i gymnasieskolans gemensamma plan mot diskriminering och kränkande behandling där rutiner framgår. Revidering sker med ett treårsintervall.

För såväl grundskolan som gymnasiet finns det processkartor som beskriver ansvarsfördelningen i hantering av kränkingsärenden, från det att en situation uppstår tills ärendet avslutas. Ärendet kopplas till skolenheten och rektor äger journalen i Prorenata. I dokumentet finns länkar till aktuella blanketter.

Det finns en angiven funktion som ska bjudas in som representant för huvudmannen. Det är jämlikhetsutvecklare för grundskolan och elevhälsochef för gymnasieskolan.

Personal och rektor ska anmäla kännedom om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling i Prorenata. Mottaget stödmaterial och blanketter tydliggör hur anmälan i Prorenata upprättas och vilka uppgifter anmälan ska innehålla. Av mottagen blankett som framgår även nätkränkningar. Samtliga intervjuade upplever att det finns en tydlig process för hur anmälningar ska upprättas rent administrativt. Det är främst gränsdragningar rörande vilka ärenden som ska anmälas i praktiken som upplevs vara svår.

Rutiner för utredningar, åtgärder och uppföljningar är delegerat till rektor och ligger på respektive skolenheter. Det finns ett gemensamt stödmaterial i syfte att underlätta arbetet när kränkningar, diskrimineringar eller trakasserier sker.

Enheterna måste inte använda materialet, utan kan istället välja delar ur det vid behov. Av materialet framgår att i den mån det används är tanken att det ska sparas i Prorenata tillsammans med övrig dokumentation kring händelsen. Det är också via Prorenata som stödmaterialen finns tillgängligt.

Stödmaterialen för grundskolan är uppdelat i:

- ▶ Lathund för samtal med den som är utsatt och mall att skriva i vad resp. utsättare har gjort
- ▶ Förslag på åtgärder där några är obligatoriska samt exempel på ytterligare förslag
- ▶ Uppföljningsfrågor till den som är utsatt, dessa kan med fördel även ställas till föräldrar
- ▶ Lathund för samtal med den/de som utsätter
- ▶ Uppföljningsfrågor till den som utsätter
- ▶ Utvärderingsfrågor för rektor och personal

Därutöver finns det mallar med rutinbeskrivningar. Även dessa ska användas som stöd och kan därför användas vid behov.

För gymnasieskolan framgår rutinbeskrivningar och handlingsplaner av gemensam plan. Dessa omfattar exempelvis hur ärenden rörande diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier mellan elever och mellan personal och elev ska hanteras. Förslag på tillvägagångssätt och åtgärder framgår.

¹⁰ Vi noterar att hänvisning sker till Skolverkets allmänna råd för arbetet om diskriminering och kränkande behandling (2012), Dessa har upphävts per den 15 juni 2017. Det aktuella stycket avser diskrimineringsgrunderna och är inte felaktigt i sig. Motsvarande skrivelse finns i Skolverkets stödmaterial från 2019.

Representanter för de skolenheter som intervjuats uppger att det inte finns separata dokumenterade rutiner utöver de som finns i Prorenata och som framgår av respektive plan för kränkande behandling.

Samtlig uppger att det finns ett uttalat ansvar att den som delges informationen är den som utreder i första hand alternativt ansvarar för att rektor mottar informationen. I praktiken beslutas genomförandet av den som utreder ärendet. Samtliga rektorer uppger att kuratorer är delaktiga i arbetet, att handlingsplaner tas fram och att dessa följs upp i systemet. Jämlikhetsutvecklare och elevhälsochef för gymnasieskolan läser samtliga anmälningar. I den blankett som används för anmälan i systemet kan rektor välja att aktivt be om stöd i det aktuella ärendet.

Vid granskningstillfället sker det inte någon uppföljning av utredningstid eller i vilken mån ärenden hanterats skyndsamt. Av mottaget underlag noterar vi att datumangivelse varierar. I anmälan ska anges "när rektor informerades". Av somliga framgår datum, av andra att det skett samma dag eller "direkt efter incidenten". För två anmälningar anges ingen notering.

Vid granskningstillfället finns det inte några pågående ärenden hos Skolinspektionen. Representanter för förvaltningsledningen uppger att de områden där huvudmannen fått kritik tidigare hänger samman med otillräckligt dokumentationsunderlag.

4.4 Bedömning

Vi bedömer att båda nämnderna i till viss del bedriver ett tillräckligt arbete i syfte att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling.

Vi grundar vår bedömning på att gemensamma mallar bedöms vara tydliga och informationsrika men att det inom ramen för granskningen noterats att dessa inte tillämpas av samtliga skolenheter. Revisionens rekommendation gällande förankring av dokumentation av utredningar i ärenden som rör kränkande behandling kvarstår därför på denna punkt.

Enligt skollagen är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det bör enligt vår mening, inte finnas något utrymme för att enskild personal ska göra personliga bedömningar om vilka ärenden som ska anmälas. Likaså finns det variationer i vilka ärenden som anmäls och datumangivelse varierar, vilket försvårar uppföljningen.

Vi ser positivt på att nuvarande system av samtliga uppges vara både praktiskt och möjliggör för en uppföljning avseende utredningstid och dokumentationsunderlag. Detta menar vi möjliggör för nämnderna att skärpa sin interna kontroll på området.

5. Uppföljning

5.1 Gemensamma kvalitetsdialoger

Huvudmannens uppföljning har berörts i tidigare avsnitt och sammanfattas nedan i korthet. Uppföljningen sker primärt inom ramen för uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet. Årligen, som regel vid sammanträdet i september, mottar nämnden statistikredovisning kring anmälningar i Umeå kommuns för- och grundskolor samt gymnasieskolor. Innan sammanställning av huvudmannarapport genomförs de kvalitetsdialoger som har beskrivits i avsnitt 3. I december/januari mottar nämnderna information om planarbetet.

5.2 Uppföljning till nämnd

Vid Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskningar är trygghet och studiero ett av de områden som granskas. Av nämndernas protokoll framgår att såväl nämndernas presidium som förvaltningsledning har deltagit. I det senaste beslutet från juni 2020 bedöms huvudmännen ha en god kännedom om och en välfungerande systematik gällande grund- och gymnasieskolans resultat av arbetet med att skapa trygga miljöer i skolan.

5.2.1 Återrapportering av delegationsbeslut

För såväl grund- och förskolenämnden som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden delegeras beslutanderätten rörande utredning och vidtagande av åtgärder vid anmälan om kränkande behandling till utbildningsdirektör. Likaså delegeras undertecknande av tjänsteskrivelse till tillsynsmyndigheter angående anmälningar och tillsynsärenden till utbildningsdirektör.

Beslut som har delegerats till utbildningsdirektören kan av densamma vidaredelegeras till annan tjänsteman.¹¹ Samtliga ärenden ska dock anmälas till respektive nämnd. Under läsåret 2020/2021 återrapporteras totalt 15 yttringsärenden till för- och grundskolenämnden. Dessa avser såväl anmälningsärenden till Skolinspektionen och Barn- och elevombudsmannen.¹²

För åtta av dessa är utbildningsdirektör delegat.¹³ Inga interna anmälningsärenden framgår av nämndens anmälningslistor. Dessa rapporteras istället samlat årligen, se 5.2.2. nedan.

Under motsvarande period återrapporteras inga ärenden inom de två delegerade områdena till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Även dessa rapporteras årligen, se 5.2.2. nedan.

5.2.2 Sammanfattning av protokollgenomgång

Protokollgenomgång har skett för läsåret 2020/2021.¹⁴ En fullständig sammanställning av besluts- och informationsärenden framgår av bilaga 5.

Återrapportering rörande rektors anmälnings skyldighet sker årligen för båda nämnderna. Av presentationsunderlag framgår skollagens och diskrimineringslagens bestämmelser.

I januari respektive februari 2021 beslutar nämnderna att de har tagit del av att för- och grundskolor i Umeå kommun har årligt upprättade planer och rutiner i enlighet med skollagen och diskrimineringslagens krav.

Av intervjuer framgår att alla skolenheters planer inte är uppdaterade och att det vid ovan nämnda kvalitetsdialoger identifierats att skolenheter återanvänt tidigare års planer. Detta noteras då enbart mindre justeringar har skett mellan åren. Detta lyfts även av representanter för gymnasieskolan. Information om detta framgår inte av protokoll.

¹¹ Med stöd av 7 kap. 6 § KL. Bestämmelsen ger en utpekad person inom nämndens verksamhetsområden, i detta fall utbildningsdirektören, rätt att vidaredelegera beslutanderätten. Personen ska vara verksam inom nämndens verksamhetsområde, se Johan Höök, Karnov p. 247 – kommentar kommunallag (2017:725). Nämnden ska dock hålla sig informerad om eventuell vidaredelegation för att behålla sin insyn i verksamheten, se Prop. 2016/17:171 s. 171

¹² Notera att grund för skolinspektionens utredning varierar och omfattar såväl ärenden avseende särskilt stöd, trygghet och studiero, frånvaro samt kränkande behandling mellan elever och även mellan lärare och elev.

¹³ För övriga är biträdande utbildningsdirektör för grundskolan delegat (sex ärenden) med undantag för ett ärende där beslut fattas av kanslichef. Ärendet avser kränkande behandling mellan elever.

¹⁴ Period i urvalet: Augusti 2020-maj 2021

För grundskolan presenteras anmälningsstatistiken på huvudmannanivå. Utveckling i relation till tidigare läsår och incidenter fördelat efter kön, per ålder/årskurs och plats samt typ av anmäld incident.

I redogörelsen sker även åtskillnad av anmälningar mellan elever och lärare gentemot elev. Slutligen redogörs åtgärder på huvudmannanivå för det fortsatta arbetet, vilka presenterats i avsnitt 3.1. Även om statistiken presenteras på huvudmannanivå beskriver intervjuade att en avvikelserapportering lämnas och att ytterligheter mellan skolenheter diskuteras vid sammanträdet.

För gymnasieskolan deltar förtroendevalda i nämnden i s.k. programråd. De besöker enheterna och får därigenom kännedom om arbetet för att motverka kränkande behandling. Återrapportering sker enligt årshjul till samtliga nämndsledamöter.

Av protokollen framgår att såväl anmälningsstatistik som resultat vid elevenkäter lämnas som muntlig information. Av protokollet framgår resultat, svarsfrekvens och genomförd resultatanalys på huvudmannanivå i förhållande till riket. Likaså att anmälningsstatistiken presenteras uppdelat utifrån kön. Inga åtgärder redovisas för det fortsatta arbetet.

5.3 Bedömning

Vi bedömer att båda nämnderna behöver stärka sin interna kontroll avseende uppföljning av anmälningar. Alla delegationsbeslut ska återrapporteras till nämnd. Vi ser positivt på att nuvarande system för hantering av anmälningar av samtliga uppges vara både praktiskt och möjliggör för en uppföljning avseende utredningstid och dokumentationsunderlag inklusive vidtagna åtgärder. Detta menar vi i förlängningen möjliggör för nämnderna att skärpa sin interna kontroll.

Samtliga enheters planer uppges dock inte vara upprättade för läsåret och i tidigare avsnitt har innehållet i enskilda planer kommenterats. Det är ytterst nämnderna som är ansvariga att planer för arbetet finns på alla nivåer, att dessa är uppdaterade och tillräckliga.

6. Svar på revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Svar
Har nämnden säkerställt att det bedrivs ett ändamålsenligt arbete för att förebygga, upptäcka och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling, samt utreda, åtgärda och följa upp elever som utsätts för kränkande behandling?	Delvis. Det förebyggande arbetet och erfarenhetsutbyten bedöms vara positiva. Mallar och stödmaterial på området är tydliga. Noterade variationer mellan skolenheternas rutiner och dokumentation påverkar bedömningen utifrån aktuella lagkrav. Dessa har noterats och redogjorts för i avsnitt 3 och 4 i rapporten.
Finns det planer mot kränkande behandling och har dessa upprättats i enlighet med gällande lagstiftning?	Delvis. Det finns planer mot kränkande behandling. Samtliga enheters planer uppges dock inte vara upprättade för läsåret. Inom ramen för granskningen har det noterats att det bl.a. saknas ansvarig funktion för flera aktiviteter. För vissa planer är det svårt att följa genomförda insatser. Av andra planer framgår uppföljningar och länkar till protokoll och kartläggningar, vilket underlättar följsamheten.
- Hur sker efterlevnad och uppföljning	Efterlevnad och uppföljning sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Revisionsfrågor	Svar
av planer?	
Genomförs utbildningsåtgärder i syfte att öka personalens kunskap gällande kränkande behandling?	<p>Ja.</p> <p>Primärt inom grundskolans område även om de praktiska utbildningarna har pausats under året med anledning av covid-19. Utbildningstillfällen kan dock utvecklas i relation till nätkränkningar. Vid faktakontrollen framkommer att förslag på utbildningar finns i det nya utbildningsmaterial som sammanställts för grundskolan, vilket är positivt.</p> <p>På förvaltningsnivå ser vi en fördel i att sammanställning sker av vilka som deltagit i genomförda utbildningsinsatserna. Detta i syfte att öka likvärdigheten mellan enheterna. Det avser såväl grundskolan som gymnasieskola.</p>
<p>Följer nämnden upp arbetet för att motverka kränkande behandling och vidtas åtgärder vid konstaterade brister?</p> <p>- Utgår uppföljningen från konsupplad statistik?</p>	<p>Delvis. Av båda nämndernas protokoll framgår att nämnderna är delaktiga och löpande följer upp arbetet.</p> <p>Nämndens internkontroll bedöms dock inte fullt ut tillräcklig i relation till hantering av anmälningar och säkerställande av aktuella planer.</p> <p>- Ja. Uppföljning av anmälningsstatistik och elevenkäter sker utifrån konsupplad statistik</p>

7. Uppföljning av rekommendationer 2011

Sammanställd bedömning av rekommendationer 2011. Grön färg indikerar att rekommendationen har beaktats. Gul färg indikerar att rekommendationen inte har beaktats i sin helhet.

Rekommendation 2011	Uppföljning 2021
Tillse att samtliga skolor har likabehandlingsplaner/ årliga planer mot kränkande behandling som uppfyller lagarnas krav samt nämndernas egna krav.	
Rutiner för dokumentation av utredningar i ärenden som rör kränkande behandling och trakasserier bör förtydligas och förankras med rektor och personal.	
Ta fram rutiner för att arbeta i enlighet med bestämmelserna i nya skollagen om huvudmannens ansvar att utreda och vidta åtgärder.	
Skapa forum för erfarenhetsutbyten med syfte att tillvarata de goda exempel som finns i skolorna vad gäller bland annat förebyggande arbete samt för utvärdering.	

Umeå kommun den 17 juni 2021

Tijana Sutalo
Verksamhetsrevisor

8. Bilaga 1 Källförteckning

Medverkande funktioner

- ▶ Utbildningsdirektör
- ▶ Biträdande utbildningsdirektör (grundskola)
- ▶ Biträdande utbildningsdirektör (gymnasieskolan)
- ▶ Områdeschef gymnasieskolan
- ▶ Elevhälsochef gymnasieskolan
- ▶ Enhetschef elevhälsan gymnasieskolan
- ▶ Jämlikhetsutvecklare grundskolan
- ▶ Tre grundskolor och en gymnasieskola, där rektorer och elevgrupper intervjuats. I övrigt har följande funktioner deltagit i varierande förekomst per skola:
 - ▶ Lärare
 - ▶ Kuratorer
 - ▶ Fritidspedagoger

Underlag

- ▶ Aktiva åtgärder – en checklista för skollagsreglerad verksamhet, DO
- ▶ Fullmäktiges budget, Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2021 med plan 2022-2024
- ▶ Nämndernas uppdragsplaner
- ▶ Styrkort
- ▶ Delegationsordning för- och grundskolenämnden
- ▶ Delegationsordning gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- ▶ För- och grundskolenämndens årshjul 2021
- ▶ Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens årshjul 2021
- ▶ Mallar, stödmaterial och rutiner kränkande behandling
- ▶ Gemensam plan mot diskriminering och kränkande behandling
- ▶ Fem lokala planer mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling
- ▶ Huvudmannens redogörelse (huvudmannarapport), för- och grundskolenämnden
- ▶ Huvudmannens redogörelse (huvudmannarapport), gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
- ▶ För- och grundskolenämndens protokoll samt handlingar, augusti 2020-juni 2021
- ▶ Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden protokoll samt handlingar, augusti 2020-juni 2021
- ▶ Skolverkets nationella statistik: Elev- och personalstatistik
- ▶ Skolverkets nationella statistik: Anmälningssärenden
- ▶ Resultat av elevenkät höstterminen 2020
- ▶ Statistik kränkingsanmälningar höstterminen 2019 och 2020
- ▶ Blanketter för anmälan, utredning och uppföljning av kränkande behandling

9. Bilaga 2 - Checklista plan mot kränkande behandling

Tabell: EY:s sammanställning av krav enligt revisionskriterier och internt stödmaterial. Ett kryss innebär att kravet är uppfyllt, (x) innebär att det delvis uppnås, men inte i sin helhet. Tom rad betyder att kravet inte är uppfyllt eller att informationen saknas i aktuell plan.

Krav utifrån revisionskriterier samt internt stödmaterial	Skola 1	Skola 2	Skola 3	Gymnasieskola 1	Gymnasieskola 2
Innehåll enligt skollag/diskrimineringslag/ skolverkets stödmaterial					
En översikt över de mål som verksamheten har satt upp för det förebyggande arbetet	x	x	x	x	
En översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkningar	x	x	x	x	x
En redovisning av vilka åtgärder verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året	x	(x)	(x)	(x)	x
en redovisning av hur åtgärderna i den föregående årsplanen har genomförts.	x	x	x	(x)	(x)
Vem som är ansvarig för att respektive åtgärd genomförs. - Det ska även anges hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.	(x)			(x)	(x)
Planen bör också innehålla vilka rutiner verksamheten har för akuta situationer		(x)	(x)	(x)	x
Planen bör också innehålla en redogörelse för hur barn och elever kan medverka i arbetet.	x	x	x	x	x
Rutiner för akuta situationer		x	x	(x)	x
- barn, elever och deras vårdnadshavare kan rapportera kränkande behandling		x	x	(x)	x
- personalen respektive rektorn anmäler kränkningar		(x)	x	(x)	x
- kränkande behandling mellan barn eller elever ska utredas, åtgärdas och dokumenteras	x	x	x	(x)	x
- kränkande behandling av personal mot barn eller elever ska utredas, åtgärdas och dokumenteras.		x	x	(x)	x
Omfattas alla diskrimineringsgrunder?	x	(x)	(x)	(x)	(x)
Framgår att barn, elever och anställda har medverkat i arbetet?	x	x	x	(x)	(x)
Finns det riktlinjer och rutiner för hur verksamheten arbetar i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier?	(x)	x			x
Förslag på innehåll enligt övergripande mall (avser grundskolan)				ET	ET
Skolenhetens Vision	x	x	x	ET	ET
Giltighetstid för planen (20201031-20211101)	x	x		ET	ET
Ansvarig för planen är rektor	x	x	x	ET	ET
Information från Barnkonventionen, Diskrimineringslagen, Skollagen, Läroplan för förskolan, Läroplan för grundskolan, Förordningen om barn/elevs delaktighet m.m.		(x)	x	ET	ET

Definitioner av kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och diskrimineringsgrunderna.	x	(x)	x	ET	ET
Likabehandlingsteamets ansvar och namn på de som ingår		x	x	ET	ET
Årets ordningsregler och hur de är framtagna	x		(x)	ET	ET
Hur och av vilka planen har utarbetats	x	x	x	ET	ET
Hur planen ska informeras till vårdnadshavare och hur barn/elever och personal har varit delaktiga.	(x)	(x)	x	ET	ET

10. Bilaga 3 - Sammanställning elevenkät grundskolan

Tabell: Sammanställning av resultat i elevenkät hösten 2020, avser skolenheter med flest antal anmälningar i relation till antal elever (>25 %)

Enkätfrågor	Skola A		Skola B		Skola C		Skola D		Skola E		Skola F		Skola G	
	Åk 3	Åk 4	Åk 3	Åk 4	Åk 3	Åk 4	Åk 3	Åk 4	Åk 3	Åk 4	Åk 3	Åk 3	Åk 4	
I min skola respekterar vi varandra	8,8	8,6	8,7	7,2	8,2	8,4	8,9	7,4	9,4	7	8,7	7	7,8	
<i>Umeå genomsnitt</i>	9	8,1	9	8,1	9	8,1	9	8,1	9	8,1	9	9	8,1	
På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter	4,1	7,6	4,9	7,3	5,6	7,1	4,9	7,4	6,9	6,3	5,1	6,1	7,9	
<i>Umeå genomsnitt</i>	5,4	7,3	5,4	7,3	5,4	7,3	5,5	7,3	5,5	7,3	5,5	5,5	7,3	
I min skola följer eleverna de ordningsregler som finns	5,9	6,6	5	6	5,3	6,2	5,5	5,9	7,3	4,3	5,7	6	8,1	
<i>Umeå genomsnitt</i>	5,6	6,3	5,6	6,3	5,6	6,3	5,6	6,3	5,6	6,3	5,6	5,6	6,3	
I min skola finns det elever som jag är rädd för	8,6	8,3	8,4	8,6	9,2	8,2	8,5	7,2	8,3	7,6	9,4	8,2	8,9	
<i>Umeå genomsnitt</i>	8,7	8,5	8,7	8,5	8,7	8,5	8,7	8,5	8,7	8,5	8,7	8,7	8,5	
I min skola finns det vuxna som jag är rädd för	9,5	9,4	9	9,9	9,5	8,3	8,8	8,3	9,5	8,6	9,4	7,7	8,3	
<i>Umeå genomsnitt</i>	9,3	9,2	9,3	9,2	9,3	9,2	9,3	9,2	9,3	9,2	9,3	9,3	9,2	
Jag känner mig trygg i skolan	7,9	8,8	7,9	7,8	8,3	8,9	6,3	7,8	8,4	7,5	9,4	7,4	9,2	
<i>Umeå genomsnitt</i>	8,3	8,6	8,3	8,6	8,3	8,6	8,3	8,6	8,3	8,6	8,3	8,3	8,6	
De vuxna på skolan reagerar om de får reda på att någon har varit elak mot en elev	8,4	8,2	8,1	8,5	9,2	9,1	8,1	8,1	8,5	6,8	8,4	7,4	8,8	
<i>Umeå genomsnitt</i>	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	
Jag vet vem jag kan prata med om någon varit elak mot mig	8,4	9,1	7,8	8,6	8	8,6	8,1	8,4	9	8,5	9	7,4	9,6	
<i>Umeå genomsnitt</i>	8,6	8,8	8,6	8,8	8,6	8,8	8,6	8,8	8,6	8,8	8,6	8,6	8,8	

Tabellen visar medelvärdet för varje svarsalternativ. 10 p motsvarar svaret: "stämmer helt och hållet" för positiva påståenden. För negativa påståenden ("ex, i min skola finns det elever som jag är rädd för" är istället 0 högsta värde. Gröna siffror innebär att skolan är bland de 25 % av alla skolor med högst resultat på påståendet, röda siffror innebär det omvända. Anges ingen färg betyder det att skolan befinner sig i de mellersta 50 percentilerna.

11. Bilaga 4 - Sammanställning elevenkät gymnasieskolan 2021

Frågeområden	Skola A	Skola B	Skola C	Skola D
Svarsfrekvens	76,1%	87,9%	78,8%	79,1%
Grundläggande värden i undervisningen	7,8	6,4	6,8	6,4
Umeå	6,8	6,8	6,8	6,8
Riket	6,8	6,8	6,8	6,8
Grundläggande värden på skolan	8,6	7,8	8	7,7
Umeå	8	8	8	8
Riket	8	8	8	8
Delaktighet och inflytande	6,2	6,5	6,3	5,9
Umeå	6,1	6,1	6,1	6,1
Riket	6,1	6,1	6,1	6,1
Ordningsregler	7,4	6,6	7	6,5
Umeå	6,8	6,8	6,8	6,8
Riket	6,8	6,8	6,8	6,8
Trygghet	8,5	8,6	8	8,2
Umeå	8,3	8,3	8,3	8,3
Riket	8,3	8,3	8,3	8,3
Förhindra kränkningar	8,3	8,1	8	7,2
Umeå	7,9	7,9	7,9	7,9
Riket	7,9	7,9	7,9	7,9

Tabellen visar indexvärdet för varje svarsalternativ. Ett högt index (0-10) motsvarar svaret: "stämmer helt och hållet".

På kommunövergripande nivå noteras en positiv avvikelse för tre områden. Övriga indexvärden kvarstår mellan åren. Störst procentuell variation i svaren noteras inom området "grundläggande värden på skolan". För frågan "På min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen" anser 46,9 % att det stämmer helt och hållet och 29,9 % anser att det stämmer ganska bra (Skola A). Motsvarande värde är 15,1 % och 37,5 % (Skola B). Vid samtliga skolenheter anser cirka 50 %¹⁵ att "jag vet vem jag kan prata med om något varit elak mot en elev)

¹⁵ 55,9 %, 46,8 %, 51,4 %, 52,9 %.

12. Bilaga 5 - Sammanställning nämndernas protokoll läsåret 2020/2021

Tabell: För- och grundskolenämndens uppföljning och beslut läsåret 2020/2021

Nämndens sammanträde	Typ av ärende	Innehåll
2020-09-24	Info	Skolinspektionens beslut efter regelbunden kvalitetsgranskning Åtterrapporering sker med anledning av Skolinspektionens kvalitetsgranskning av grundskolan. Presidiet och förvaltningsledning ska möta inspektörerna för möjlighet till uppföljande frågor. Resultatet har presenterats tidigare i rapporten och upprepas därför inte här.
	Info	Åtterrapporering av rektors anmälningsskyldighet till huvudman Elevhälsoschef och jämlikhetsutvecklare presenterar underlag avseende inkomna anmälningar. Även förslag på tänkbara åtgärder på huvudmannanivå. Se redogörelse efter tabellen.
2020-10-22	Info	Kvalitetsdialog grundskola Nämnden och representanter för förvaltningsledning genomför kvalitetsdialog rörande skolverksamheten. Övrig information framgår inte.
2020-11-26	Beslut	Antar budget och uppdragsplan 2021.
	Beslut	Kvalitetsrapport huvudmannanivå – grundskolan Nämnden beslutar att nämnden tagit del av rapport om kvalitet- och måluppfyllelse läsåret 2019/2020 och utvecklingsområden 2020.
2021-01-28	Beslut	Plan mot kränkande behandling och aktiva åtgärder mot diskriminering och trakasserier Nämnden beslutar att nämnden har tagit del av informationen.
2021-03-25	Info	Elevenkät Av protokollet framgår enbart att resultat och svarsfrekvens och genomförd resultatanalys lämnas på huvudmannanivå.
Löpande	Info	- Utbildningsdirektör och biträdande utbildningsdirektör informerar om Covids påverkan. Flera grundskolor har i olika stor omfattning bedrivit distansundervisning växelvis. - Representanter för elevhälsan presenterar pågående arbete (feb. & mars)

Tabell: Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens uppföljning och beslut läsåret 2020/2021

Nämndens sammanträde	Typ av ärende	Innehåll
2020-09-22	Info	Skolinspektionens beslut efter regelbunden kvalitetsgranskning av Umeå kommuns ansvarstagande för grundskolan och gymnasieskolan Identifierade utvecklingsområden handlar om att huvudmannen i högre utsträckning ska göra egna analyser av gymnasieskolornas studieresultat samt att huvudmannen bör se till att systematiskt följa upp och analysera hur resursfördelningen inom gymnasieskolan leder till likvärdiga förutsättningar utifrån programmets och elevernas olika förutsättningar och behov.
2021-01-27	Beslut	Kvalitetsrapport huvudmannanivå 2020-gymnasieskolan Nämnden beslutar att godkänna kvalitetsrapport på huvudmannanivå 2020 för gymnasieskolan.

	Info	Rapport från programråd ¹⁶ Rapport lämnas för tio program. Se beskrivning under tabell.
	Info	Kvalitetsredovisning till nämnd Ordförande presenterar förslag till modell för nämndens arbete avseende kvalitetsredovisningen. Syftet är att förbättra processen och skapa större möjligheter till bedömning av måluppfyllelse med koppling till kommande uppdragsplan. Ärendet diskuteras men beslut fattas inte.
2021-02-24	Beslut	Plan mot diskriminering och kränkande behandling Nämnden beslutar att nämnden tagit del av information om plan mot diskriminering och kränkande behandling. Beslutsunderlag utgörs av muntlig information till nämnden.
	Beslut	Återrapport avseende rektors anmälningsskyldighet till huvudman Nämnden beslutar att nämnden tagit del av återrapporten. Beslutsunderlag utgörs av muntlig information till nämnden om antalet anmälda incidenter i gymnasieskolan fördelat på kön, plats för incident och typ av incident.
2021-03-24	Info	Elevhälsoarbete presenteras av elevhälsochef. Ytterligare information framgår inte.
2021-04-28	Info	Elevenkät Av protokollet framgår enbart att resultat och svarsfrekvens och genomförd resultatanalys lämnas på huvudmannanivå i förhållande till riket.
Löpande	Info	Om Covids påverkan. Gymnasieskolor har i olika kapacitet och omfattning bedrivit distansundervisning.

¹⁶ Programråd för 2021 fördelas vid nämndens sammanträde i februari 2021.